

SZTUKA NA WYSTAWACH ŚWIATOWYCH W PARYŻU

WSKAZÓWKI BIBLIOGRAFICZNE (12 III 2021)

Bibliografia

A. Geppert et al., *International Exhibitions, Expositions Universelles and World's Fairs, 1851-2005: A Bibliography* (2006), [online](#)

Publikacje dotyczące różnych wystaw

Adolphe Démy, *Essai historique sur les expositions universelles de Paris*, Paris 1907, [online](#)

Kazimierz Ołdziejewski, *Wystawy Powszechne, ich historia, organizacja, położenie prawne i wartość społeczno-gospodarcza*, Poznań 1928, [online](#)

K.W. Luckhurst, *The Story of Exhibitions*, London-New York 1951 (BJ)

B. Schroeder-Gudehus, A. Rasmussen, *Les Fastes du Progrès. Le guide des Expositions universelles 1851-1992*, Paris 1992

Christian Rapp, *Die Welt im Modell: Weltausstellungen im 19. Jahrhundert*, w: *Der Traum von Glück: die Kunst des Historismus in Europa*, Wien 1996 (MNK)

Andrzej Osęka, Anna Piotrowska, *Styl „expo”*, Warszawa 1970

Pascal Ory, *Les expositions universelles de Paris. Panorama raisonné...*, Paris 1982

W. Friebe, *Vom Kristallpalast zum Sonnenturm. Eine Kulturgeschichte der Weltausstellungen*, Leipzig 1983 (MNK, ASP)

L. Aimone, C. Olmo, *Les Expositions universelles 1851-1900*, Paris 1993

Patricia Mainardi, *Art and Politics of the Second Empire. The Universal Expositions of 1855 and 1867*, New Haven - London 1987

E.G. Holt, *The Expanding World of Art 1874-1902, 1: Universal Expositions and State-Sponsored Fine Arts Exhibitions*, Yale UP, 1988 (BJ)

P. Vaisse, *La Troisième République et les peintres*, Paris 1995

M. Zgórniak, *Matejko w Paryżu*, Kraków 1998 (rozdział „Wystawy paryskie w XIX wieku”) ([wersja bez obrazków: online](#))

Zgórniak, *Malarstwo na wystawach światowych w Paryżu w świetle statystyki Michała Żmigrodzkiego*, w: *Mistrzowi Mieczysławowi*

Porębskiemu uczniowie, Kraków 2001 (uwagi ogólne o wystawach idą od połowy s. 9) ([pdf z pliku](#))

Anna M. Drexlerowa, *Polscy artyści na wystawach powszechnych w latach 1851-1900*, w: *Między Polską a światem*, Warszawa 1993

A.M. Drexlerowa, A.K. Olszewski, *Polska i Polacy na powszechnych wystawach światowych 1851-2000*, Warszawa 2005

Françoise Forster-Hahn, «*La Confraternité de l'art*» : *Deutsch-französische Ausstellungspolitik von 1871 bis 1914*, „Zeitschrift für Kunstgeschichte” 48, 1985 (BJ)

F. Forster-Hahn, *Constructing new histories: nationalism and modernity in the display of art*, w: Forster-Hahn (ed.), *Imagining modern German culture*, Washington 1996

F. Forster-Hahn, *Ce que les Allemands ont présenté, ce que les français ont vu. L'art allemand aux Expositions universelles de Paris de 1855 à 1900*, w: U. Fleckner, T.W. Gaetgens (éd.), *De Grünewald à Menzel. L'image de l'art allemand en France au XIXe siècle*, Paris 2003

Silvia Rohner, „*Où est donc cette Suisse que l'Opéra-Comique nous a promise ?*”. *La découverte de l'art suisse par la France pendant les Expositions universelles*, w: *De Grünewald à Menzel*, Paris 2003

Matteo Gardonio, *Scultori italiani a Parigi tra Esposizioni Universali, mercato e strategie*, „Saggi e Memorie di storia dell'arte;”, t. 33, 2009, s. 333–404. (m.in. o rzeźbie włoskiej na wystawach 1855, 1867, 1878). JSTOR.

T. Mojenok-Lloveras, *L'Académie des Beaux-Arts de Saint-Petersburg et les sections russes aux expositions universelles de 1862 à 1900*, «*Histoire de l'art*» 47, 2000

E. G. Holt, *The Documentation to the Contribution of Three Mid-Nineteenth-Century Exhibitions [1851, 1862, 1867] to the Popularization of Japanese Art*, w: *Art the Ape of Nature. Studies in Honor of H.W. Janson*, red. M. Barasch et al., New York 1981, s. 639–650 (IHS).

1855

E.-J. Delécluze, *Les Beaux-Arts dans les deux mondes en 1855*, Paris 1856 [online](#)

T. Gautier, *Les Beaux-Arts en Europe en 1855*, t. 1-2, Paris 1855-1856 [online t. 1](#), [t. 2](#)

E., J. de Goncourt, *Malarstwo na Wystawie Powszechnej 1855 roku*, w: H. Morawska, *Francuscy pisarze i krytycy o malarstwie 1820-1876*, Warszawa 1977

F. A. Trapp, *The Universal Exhibition of 1855*, „Burlington Magazine” 107, 1965 (ASP; JSTOR)

M. Pointon, „*Voisins et alliés*”: *The French critics' view of the English contribution to the beaux-arts section of the Exposition Universelle in 1855*, w: *Saloni, gallerie, musei e loro influenza sullo sviluppo dell' arte dei secoli XIX e XX*, Bologna 1981

Rachel Esner, *Regards français sur la peinture allemande à l'Exposition universelle de 1855*, „Romantisme” 73, 1991 (BJ) [online](#)

Patricia Mainardi, *Courbet's exhibitionism*, „Gazette des Beaux-Arts”, t. 118, 1991, nr 1475, s. 253–266. [online](#)

Korespondencja z Paryża, „Czas”, 1855, nr 197 (31 VIII), s. 1–2 (Recenzja z działu sztuki. Francja (m.in. „kilka obrazów szkoły romantycznej, które wolałbym aby nasi artyści unikali”), Belgia, Holandia, kraje skandynawskie, Włochy, kraje niemieckie, Polacy. [jbc](#)

M. Zgórnjak, *Artykuł Krystyna Ostrowskiego o artystach polskich z roku 1855. Preprint nie ukończonej pracy wydrukowany w czterech egzemplarzach*, Kraków 2017, 68 s. (tylko jeden rozdział dotyczy artystów polskich na wystawie; reszta kwestii politycznych). [online](#)

1867

Charles Blanc, *Les Artistes de mon temps*, Paris 1876 (BJ) [online](#)

Maxime Du Camp, *Les Beaux-Arts à l'Exposition Universelle*, w: idem, *Les Beaux-Arts à l'Exposition Universelle et aux Salons de 1863, 1864, 1865, 1866 & 1867*, Paris 1867 [gallica](#)

Paul Mantz, *Les Beaux-Arts à l'Exposition universelle*, „Gazette des Beaux-Arts”, t. 23, 1867 [gallica](#)

Friedrich Pecht, *Kunst und Kunstindustrie auf der Weltausstellung von 1867: Pariser Briefe*, Leipzig, 1867 [online](#)

F. A. Trapp, „*Expo*” 1867 Revisited, „Apollo”, 1969, February (BJ)

Carol Troyen, *Innocents abroad: American painters at the 1867 Exposition universelle, Paris*, „American Art Journal”, t. 16, 1984, nr 4, s. 2–29. (JSTOR)

1878

C. Blanc, *Les beaux-arts à l'Exposition universelle de 1878*, Paris 1878 (ASP) [online](#)

Victor Cherbuliez, *La Peinture à l'Exposition universelle de 1878*, „La Revue des deux mondes”, 1878, 15 VIII, s. 865–867. (BJ, [gallica](#))

Louis Gonse (red.), *L'Art moderne à l'Exposition de 1878*, Paris 1879. (ASP, MNK)

Ernest Chesneau, *Exposition universelle: Le Japon à Paris*, „Gazette des Beaux-Arts”, t. 18, 1878, 1 IX, 1 XI. (ASP, [gallica](#)).

Necanda [M. E. Trepka], *Listy z wystawy paryskiej, IV. Sztuki piękne na wystawie*, „Kłosa”, 1878, nr 674 (30 V) i nast. [online](#)

A. Sygietyński, *Sztuka na Wystawie Powszechnej w Paryżu*, „Ateneum”, 1878, t. 3 (BJ) [online zeszyt 8](#), [zeszyt 9](#), etc.

S. Wiśniowski, *Z Wystawy Paryskiej*, „Biesiada Literacka”, 1878, nr 132 (BJ)

Friederike Vosskamp, *Die Präsentation der deutschen Kunst auf der Weltausstellung 1878 in Paris. Ausstellungspolitik zwischen nationaler Selbstdarstellung und diplomatischer Rücksichtnahme*, „Zeitschrift für Kunstgeschichte”, t. 77, 2014, nr 2, s. 241–256 (JSTOR).

1889

J. Mycielski, *Z pod wieży Eiffel. Wrażenia i opisy*, Kraków 1890 (BJ)

Pascal Ory, *L'expo universelle, [1889]*, Bruxelles 1989

1889. *La tour Eiffel et l'Exposition universelle*. Musée d'Orsay, Paris 1989 (MNK)

M. Braud, *Le premier centenaire de la Révolution française: enjeux politiques et choix esthétiques*, «Revue de la Bibliothèque nationale», 1989, nr 32

A. Blaugrund et al., *Paris 1889: American artists at the Universal Exposition*, Philadelphia - New York 1989

L. M. Fink, *American art at the 1889 Paris Exposition : the paintings they love to hate*, "American Art" 5, 1991 (JSTOR)

S. Le Men, *L'art de l'affiche à l'Exposition universelle de 1889*, „Revue de la Bibliothèque nationale”, 1991 (BJ)

1900

Robert Rosenblum et al., *1900 : Art at the crossroads*. Royal Academy of Arts, Guggenheim Museum, New York 2000 (IHS)

E. Jedlińska, *Powszechna Wystawa Światowa w Paryżu w 1900 roku - zwycięstwo historii nad nowoczesnością*, "Acta Universitatis Lodzianis. Folia Historica" 33, 1989 (dotyczy architektury wystawowej)

Ewa Bobrowska-Jakubowska, *Artyści polscy we Francji w latach 1890-1918*, Warszawa 2004 (s. 81-85 o sztuce polskiej w Paryżu podczas wystawy 1900 r.)

Adrianna Sznajk, *Polacy i polska sztuka na Wystawie Światowej w Paryżu w 1900 r. Pawilon Galicyjski*, w: *Galicja 1772–1918. Problemy metodologiczne, stan i potrzeby badań*, red. A. Kawalec, t. 3, Rzeszów 2011. ISBN 8373386807.

Hélène Trocmé, *1900. Les Américains à l'exposition universelle de Paris*, „Revue française d'Études américaines“, t. 59, 1994, février, s. 35–44 (JSTOR).

Diane P. Fischer (ed.), *Paris 1900 : the „American school” at the Universal Exposition*. Montclair Art Museum, New Brunswick 1999

Do wykładu wykorzystano również katalogi wystaw światowych (dostępne w Krakowie w BJ, bibl. ASP i MNK oraz w sieci), recenzje z epoki, katalogi innych wystaw i monografie artystów.

Oprac.: MZ